

Energiastratégia – 2030.

Tervezett Tézisek

1. Előrejelzések

A következő 20 év alapvető folyamatai az alábbiakban foglalhatók össze:

- A legfontosabb primer energiahordozók rendelkezésre állásának kockázata növekedni fog. Ezt a folyamatot a lokális és megújuló energiahordozók térnyerése csak mérsékelni tudja.
- Az energetikával kapcsolatos általános környezetvédelmi elvárások növekednek, melyek mind a beruházásokkal, mind az energia átalakító és ellátó berendezések üzemével kapcsolatos feltételeket szigorítják.
- A primer energiahordozókhoz történő hozzáférés költségei folyamatosan drágulnak.
- A biztonságos és elfogadható árú energiaellátás érdekében egyre fontosabb lesz az Európai Unión belüli szolidaritás és a környező országokkal történő - kölcsönös érdekeken alapuló - együttműködés.
- Az energia végfelhasználáson belül a villamos-energia részaránya növekszik. Ez különösen igaz, ha új felhasználási területek is érdemben jelentkeznek (pl. közlekedés).
- A lakosság körében az „energia-szegénység” tartósan fennmarad. A roncs társadalom tagjainak, valamint a sérülékeny fogyasztói csoportoknak a minimálisan szükséges energiaellátás biztosítása megfizethető áron megkezelhetetlen feladat lesz.

2. Feltételek

Célszerű előzetesen rögzíteni az energia-stratégia készítésének és majdani felhasználásának feltételrendszerét. Ennek legfontosabb paraméterei a következők:

- Minden fogyasztó akár ipari, akár lakossági számára diszkriminációmentes módon biztosítani kell az energiaellátáshoz való szabad hozzáférést.
- Az energiasztratégia alapján történő energiapolitika kidolgozása során tekintettel kell lenni a hazai gazdaság versenyképességére. Az önhibájukon kívül nehéz gazdasági helyzetbe kerülő állampolgárok védelmének része az energiaellátás minimális szintjének biztosítása.
- Az energiaellátás biztonságát, mint fogalmat pontosan definiálni kell, mértékét számszerűsítve rögzíteni kell és meg kell határozni azokat a retorziókat, melyeket az ezeket megsértő piaci szereplőknek el kell viselniük.
- Az energiasztratégia kidolgozása során és az ennek alapján készült energiapolitika végrehajtása kapcsán a fenntartható fejlődés és az aktuális magyar gazdaságpolitika szempontjaira tekintettel kell lenni.

3. Az energiastratégia eszközei

Az energiastratégia és a hozzá kapcsolódó energiapolitikák kidolgozása, valamint végrehajtása során számos eszköz áll a rendelkezésünkre. Ezek közül az alábbiak kiemelkednek:

- Az energiafelhasználás hatékonyságának javítása. Ez kiemelkedően vonatkozik az új épületek energetikai paramétereinek kialakítására, a végfelhasználói – különösen a háztartási – készülékek hatásfokának javítására és a közlekedési eszközök menetteljesítményre vonatkoztatott hatásfokának javítására.
- Az energiaellátás stabilitásának, a váratlan helyzetekre történő reagálásnak legfontosabb eszköze a primer energiahordozók diverzifikálása. Ez egyrészt vonatkozik az energiahordozó fajtára (gáz, szén, folyékony szénhidrogén, nukleáris energia, megújuló források, stb.), másrészt annak eredetére (belföld/külföld, különféle szállítási irányok, stb.). A jelenlegi diverzifikáció uniós összehasonlításban is túlzottan gázfüggő, melyen változtatni szükséges. Az import függőséget csökkenteni kell.
-
- Bár Magyarország primer energiahordozó forrásokban viszonylag szegény, ezeket az energiaforrásokat is optimálisan igénybe kell venni. Az optimalizáció szempontjai: gazdaságosság, a hazai társadalom teherbíró képessége és az ellátás biztonsága. Az energiastratégia kialakítása során előnybe kell részesíteni a minél több munkahelyet létesítő s egyben versenyképes döntéseket.
- Az energiaellátó rendszerek hatékony fejlesztésének és üzemeltetésének elengedhetetlen feltétele a piac és befektető barát regulációs környezet biztosítása. A túlzott liberális energiapolitikát vissza kell szorítani, e témában elemezni kell az eu-s elmélet és gyakorlat összevetését és tapasztalatait.
- Az energiaellátás társadalmisítása folyamatában egyre növekszik a nemzetközi együttműködés szerepe. A jól működő regionális piacok kialakulását segítő infrastruktúra biztosítását a társadalom rendelkezésére álló eszközökkel gazdaságos módon támogatni kell.
- Az Európai Unió tagállamokkal és az azon kívüli környező országokkal az energetikai kapcsolatrendszer erősítő együttműködés minden fajtáját fejleszteni és magas szinten működtetni kell.
- Az energiaellátás társadalmi szerepének folyamatos és egyre meghatározóbb növekedése megkívánja az energiatudatos társadalom kiépítését. Ennek az oktatásban is meg kell a feltételeit teremteni. Ugyancsak képzési, oktatási feladat a nemzetközi szinten is versenyképes tudás birtokában lévő szakember gárda képzése, fenntartása.
- Mérsékelni és lehetőleg meg kell szüntetni az energia előállító technológiák közötti közvetlen, vagy közvetett keresztfinanszírozást. Ennek révén

lehetővé válik annak meghatározása, hogy egy-egy energia-átalakítási technológia alkalmazása társadalmi szinten mekkora terhet jelent.

4. Az állam szerepe

Az energiaellátás társadalmisításának kezdete óta állandóan változó mértékben kapott szerepet az állam és a privát vállalkozási szféra. Magyarország és az Európai Unió jelenlegi társadalmi-gazdasági helyzetében indokolt újragondolni az állam szerepét az energiaellátásban. Ennek alapvető szempontjai a következők:

- Nem lehet lemondani a meghatározó mértékű állami tulajdonról a kulcsfontosságú energiaellátó rendszerekben. Csak az állami tulajdon teszi lehetővé az állami energiastratégia és az erre alapuló energiapolitika hatékony végrehajtását.
- Kiemelt szerepe van a még meglévő és lehetőleg gyarapítandó közösségi tulajdonnak a vezetékes energiaellátó rendszerekben.
- Az állam regulációban betöltött szerepét elsősorban arra kell felhasználni, hogy stabil piac és befektetés barát környezet alakuljon ki és tartósan álljon fenn Magyarországon.
- Az energiapiacok hatékony működése nem nélkülözheti a megfelelő piacfelügyeletet és a piac működésének rendszeres hatékony értékelését. Az erre hivatott intézményeket létre kell hozni, ill. meg kell erősíteni, melyek tevékenységük eredményeként – szükség esetén – korrekációs beavatkozásokat kezdeményezhetnek a piacok működésébe, ill. a piaci szereplők tevékenységébe.
- Az elfogadott energiastratégiát törvényileg biztosított keretek között rendszeresen felül kell vizsgálni és értékelni. Az ország energiastratégiáját az Országgyűlés két évente tekintse át és hozzon erről határozatot.
-
- Az energiastratégia alapján megalkotott energiapolitikákat ugyancsak rendszeresen ellenőrizni kell, a szükséges módosításokat végre kell hajtani.

5. A fejlesztések szerepe

Az energetika szerepének növekedése megkívánja a jövőt meghatározó fejlesztések szerepének kiemelt kezelését, mely meghaladja a normál piaci tevékenységhez kapcsolódó innovációt.

- A K+F tevékenységen belül kiemelt szerepet kell szánni a megújuló energiahordozók felhasználásával kapcsolatos technológiai, gazdaságossági, hatékonysági fejlesztéseknek. Ugyancsak kiemelt szerepe kell, legyen az energia végfelhasználás hatékonyság javításának. Mindezt úgy kell végezni, hogy a hazai ipar rendelkezésre álló kapacitásait maximálisan bevonjuk a folyamatba.
- A jövő energetikai szakember igényének becslése meghatározza a közoktatásba, szakképzésbe történő szükséges beruházások mértékét is. A

képzésnek a teljes oktatási vertikumra ki kell terjednie, hogy megfelelő, nemzetközileg is versenyképes szakember gárda álljon rendelkezésre a beavatkozási lehetőségek minden szintjén.

6. Érdekegyeztetés, fogyasztóvédelem

A jelenlegi érdekegyeztetés és fogyasztóvédelem sajnálatos módon nem tudja betölteni hivatását, ennek megváltoztatása elengedhetetlen feltétele a hatékony és társadalmi szinten elfogadható energiaellátásnak. A szükséges feltételek:

- A meglévő, ill. szükség szerint átalakuló, vagy újonnan létrejövő fogyasztóvédelmi szervezetek gazdasági függetlenségét biztosítani kell (költségvetési támogatáson keresztül).
- A társadalmi alapon szerveződő fogyasztóvédelmi struktúrák számára biztosítani kell a piaci érdekektől független tudásbázist (célszerűen egy Energiastratégiai Intézet létrehozásával).
- Törvényi támogatással (célszerűen Energiatörvény megalkotásával) biztosítani kell az egyeztetési és fogyasztóvédelmi mechanizmusok hatékony és megfelelő jogosítványokkal ellátott működését. Információ szabad áramlása, átlátható és üzleti titkoktól mentes energetika.

Budapest, 2010. október 26.

Társadalmi Érdekegyeztető Bizottság munkaanyag